

літератури, 2011. - 304 с.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» затверджене наказом Мінфіну України від 10.08.2000р. №193

3. Облік зовнішньоекономічної діяльності: Підручник. – 3-тє вид., доп. і перероб. /За ред.. проф.Ф.Ф.Бутинця; – Житомир: Рута , 2006.- 388 с.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 року № 246.

5. Податковий Кодекс України від 02.12.10 № 2755-VI зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

6. Дахна І. І Зовнішньоекономічна діяльність: навч. посібник для студ. вищих навчальних закладів / За ред. І. І. Дахна. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 360 с.

Кісіль О.В.

Науковий керівник - Зінченко О.В., к.е.н., доцент

Київський національний університет

технологій та дизайну

м. Київ

Бухгалтерський облік експортних операцій

В умовах нестабільної економічної ситуації на внутрішньому ринку України підприємства прагнуть переорієнтуватися на зовнішній ринок. Тому, питання відображення в обліку експортних операцій стає все особливо актуальним.

Експортні операції не призводять до виникнення різниць між бухгалтерським фінансовим результатом і об'єктом обкладення податком на прибуток. Тому, всі доходи та витрати, сформовані за бухгалтерськими правилами, можна переносити в «податковоприбуткові» доходи та витрати без жодних коригувань. А щодо правил бухгалтерського обліку слід приділяти даному питанню увагу, адже бухгалтерські помилки призведуть до перекручення суми податку на прибуток.

Дохід від реалізації продукції (товарів) слід визнати, якщо згідно з п.8, П(С)БО 15[2]:

покупцю передано всі ризики та вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію;

продавець не здійснює управління та контроль за реалізованою продукцією;

сума доходу може бути достовірно визначена;

є впевненість, що в результаті операції станеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені.

Останні дві умови виконуються вже в момент підписання договору, а виконання перших двох свідчить про необхідність нарахувати дохід. Тому, дохід за експортною операцією слід визнати на дату останньої з подій: передання ризиків і втрати контролю.

Контроль над активом, як правило, супроводжується правом власності на нього. Прив'язуватися до моменту переходу права власності не зовсім правильно, оскільки бувають випадки, коли право власності переходить до покупця пізніше, ніж передається контроль (наприклад, при постачанні на умовах відстрочення платежу, якщо договором передбачено перехід права власності після остаточного розрахунку). Тому, **втрата контролю за реалізованою продукцією відбувається в момент фізичного її відвантаження покупцю (перевізнику покупця).**

А момент переходу ризиків та вигод, пов'язаних з правом власності, слід визначати виходячи з **базису постачання ІНКОТЕРМС**, визначеного в договорі

Дата визнання доходу в бухгалтерському обліку підприємства не прив'язана до дати митної декларації. І тільки якщо на дату митної декларації виконується остання з умов, передбачених п.8, П(С)БО 15 [4], є підстави для відображення доходу саме на цю дату.

Водночас слід зауважити: що з метою уникнення спорів з податківцями, дату **виникнення доходу слід документально підтвердити** (особливо коли дата належить іншому звітному періоду, ніж дата вивезення товару за межі митної території України). У різних випадках документом, що підтверджує дату виникнення доходу, може бути акт **передачі товару, СМР або будь-який інший документ.**

Послуги, на відміну від товару, не мають матеріальної форми, перетинають кордон без митних формальностей. Підтвердженням того, що послуга надана, є акт або інший погоджений сторонами документ. Датою визнання доходу буде дата такого документа.

Але слід також пам'ятати про вимоги, встановлені пп.10-14, П(С)БО 15 [2], де з їх урахуванням дохід за послугами слід також визнавати на дату балансу:

а) виходячи зі ступеня завершеності операції — якщо одночасно виконуються всі такі умови:

— дохід може бути достовірно визначений;

— імовірне надходження економічних вигод;

— можлива достовірна оцінка ступеня завершеності надання послуг на дату балансу;

— можлива достовірна оцінка витрат, здійснених для надання послуг і необхідних для їх завершення;

б) виходячи з суми витрат, що підлягають відшкодуванню — якщо така сума визначена.

Тому, дохід від надання послуг визнають не тільки на дату акта (або іншого документа, що підтверджує факт надання послуги), а й на кожен дату

балансу з урахуванням вимог пп.10-14, П(С)БО 15 [2].

Якщо контрактом не передбачено оформлення документа, що підтверджує таке надання послуги на дату балансу, то підприємству слід самостійно скласти будь-який документ (наприклад, бухгалтерську довідку), що містить усі реквізити первинного документа, який і підтверджуватиме дату виникнення доходу.

Якщо експортер відвантажив товар нерезиденту, а гроші за нього отримав після, тоді виникне дебіторська заборгованість, яка вважатиметься монетарною. Отже, експортер повинен перерахувати вартість товару в гривні на дату складання ВМД і на дату надходження грошей від нерезидента. Внаслідок зміни валютних курсів виникнуть курсові різниці. При надходженні на рахунок експортера авансу виникає кредиторська заборгованість, що є немонетарною. Тому вартість відвантаженого товару слід перераховувати в гривні за тим курсом, що діяв на момент надходження авансу (п. 6 П(С)БО 21 [4]).

Для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображають у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності у момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати коштів.

Відповідно до п. 7 П(С)БО 15 [2]і до складу інших операційних доходів включається дохід від операційних курсових різниць. Відповідно до Інструкції №291 [1], для узагальнення інформації про доходи в бухгалтерському обліку використовують рахунки класу 7 "Доходи і результати діяльності".

Інформація про доходи від реалізації іноземної валюти узагальнюється на субрахунку 711 "Дохід від реалізації іноземної валюти".

Балансова вартість реалізованої іноземної валюти на дату її реалізації відображається на субрахунку 942 "Собівартість реалізованої іноземної валюти".

Відповідно до п. 20 П(С)БО 16 [3], собівартість реалізованої іноземної валюти, яка для цілей бухгалтерського обліку визначається шляхом перерахунку іноземної валюти у грошову одиницю України, є еквівалентом, вираженим в грошовій одиниці України за курсом Національного банку України на дату продажу іноземної валюти, плюс витрати, пов'язані з продажем іноземної валюти.

Внаслідок можна зробити такі висновки:

Дохід за експортною операцією визначають на дату останньої з подій: передачі ризиків і втрати контролю.

Дохід від наданих послуг визнають не тільки на дату акта (або іншого документа, що підтверджує надання послуги), а й на кожен дату балансу з урахуванням вимог пп.10-14, П(С)БО 15 [2].

Інвалютний дохід слід перераховувати за курсом НБУ, що діє на дату першої події за експортною операцією в межах суми такої першої події.

Датою отримання авансу слід вважати дату надходження виручки на розподільчий рахунок у банку.

За монетарними статтями на дату балансу, а також на дату здійснення господарської операції мають бути розраховані курсові різниці.

Список використаних джерел

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

2. П(С)БО 15 Дохід, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 62 № 290 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

3. П(С)БО 16 Витрати, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 № 318 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

4. П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів», затверджене наказом Мінфіну України від 10.08.2000р. №193 з послідовними змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

Липовенко М.О.

Науковий керівник - Зінченко О.В., к.е.н., доцент

Київський національний університет

технологій та дизайну

м. Київ

Особливості методики документування операцій в зовнішньоекономічній діяльності

Під зовнішньоекономічною діяльністю (ЗЕД) слід розуміти економічні зв'язки між організаціями різних країн, що ґрунтуються на взаємовигідних інтересах, передбачених контрактами (договорами), щодо здійснення товарних, фінансових, інвестиційних, інформаційних та інших потоків через кордон з використанням в розрахунках іноземної валюти за міжнародними правилами.

Завданнями організації бухгалтерського обліку всіх різновидів зовнішньоекономічної діяльності є:

- знання і неухильне дотримання нормативних правових документів, що регулюють бухгалтерський облік операцій зовнішньоекономічної діяльності;

- ведення синтетичного і аналітичного обліку руху товарів за товарними операціями;

- визначення сутності методики обліку специфічних особливостей кожного виду діяльності з урахуванням форм організації виконання на контрактній основі;

- здійснення обліку операцій зовнішньоекономічної діяльності в